

A se juca pentru a trăi: agreement și timp liber (1)

A se juca e necesar pentru a savura viața. Să înveți să câștigi și să pierzi, să-ți folosești imaginația, să fii cu ceilalți... și să în plus să conversezi cu Dumnezeu.

28.08.2013

În prezent, în multe țări, sistemul educativ le oferă copiilor și tinerilor din ce în ce mai mult timp liber, astfel încât mulți părinți sunt foarte

preocupați față de importanța pe care o au aceste momente în educația copiilor lor.

De multe ori, de altfel, principala teamă este ca nu cumva să se piardă timpul în afara orelor de școală. Din acest motiv, multe familii caută activități extrașcolare pentru copiii lor; și nu este de mirare că acestea au înclinații academice, cum ar fi o limbă străină sau un instrument muzical, care să completeze studiile propriu-zise.

VALOAREA TIMPULUI LIBER

Timpul liber are virtualități educative specifice, la care făcea referire Ioan Paul al doilea când încuraja „potențarea și valorificarea timpului liber la adolescenți și orientarea energiilor lor”.

În acele ore zilnice în care obligațiile academice se întrerup, mai mult sau mai puțin, tânărul se simte stăpân pe

propriul său destin: poate să facă ceea ce vrea, să stea cu prietenii sau familia, să-și practice hobby-urile, să se odihnească și să se distreze așa cum îi place mai mult.

Astfel, consideră ca își ia propriile decizii deoarece are posibilitatea de a-și ierarhiza interesele: ce mi-ar plăcea să fac, ce activitatea aș putea să reiau sau pe care aș putea să o amân... Poate să învețe să se cunoască mai bine, să descopere și să administreze noi responsabilități. Pe scurt, își pune în joc propria libertate într-un mod conștient.

De aceea, părinții și educatorii trebuie să valorifice timpul liber a celor ce, încă, depind de ei. Deoarece, a educa înseamnă a-i învăța să fie liberi, iar timpul liber este prin definiție timp de libertate, timp pentru frumusețe, pentru dialog, pentru toate acele lucruri care nu

sunt „necesare”, dar fără de care nu se poate trăi.

Acest potențial educativ poate fi deteriorat dacă părinții nu vor să se ocupe de timpul liber al copiilor - atât timp cât își îndeplinesc îndatoririle școlare - sau îl văd doar ca pe o prelungire a formării academice.

În primul rând este ușor pentru copii să se lase să poartă de comoditate sau lene și să-și dorească să se odihnească într-o formă care să nu-i solicite (ca de exemplu, televizorul sau jocurile electronice).

În al doilea rând, se pierde valoarea educativă a timpului liber, fiindcă acesta se poate transforma într-un fel de prelungire a școlii, organizată la inițiativa aproape exclusivă a părinților. La urma urmei, din nefericire, imaginea care se desprinde de aici este cea a unei

existențe împărțită între obligații și distracții.

Așadar, e important ca părinții să cântărească beneficiile activităților copiilor lor, desfășurate pe parcursul unei săptămâni, și să observe dacă acestea contribuie atât la odihna cât și la formarea acestora.

Un orar foarte încărcat poate însemna că un copil va face multe lucruri, dar poate că nu va învăța să-și organizeze timpul. Dacă se dorește ca copiii să crească în virtuți, trebuie să-i lăsăm să experimenteze propria libertate; dacă nu li se dă șansa de a alege activitățile lor preferate, sau îi împiedicăm să se joace sau să stea cu prietenii lor, riscăm, ca atunci când vor crește, să nu știe să-și folosească timpul liber. În această situație, e foarte ușor să se lase purtați de ceea ce le oferă societatea de consum în care vor trăi.

Pentru educarea timpului liber într-un mod independent și responsabil e nevoie ca părinții să-și cunoască bine copiii, deoarece ar fi bine să le propună activități care să fie în concordanță cu interesele și capacitățile lor, să-i odihnească și să-i distreze.

Copiii, mai ales când sunt mici - fiind momentul potrivit pentru a-i forma - sunt foarte deschiși cu privire la propunerile părinților; și dacă asta le place, se pun bazele în descoperirea celei mai potrivite căi de a-și petrece timpul liber.

Este clar că acest lucru cere imaginația și sacrificiul părinților. De exemplu, e de preferat să se modereze activitățile care necesită foarte mult timp sau care ar putea produce o izolare a copilului (așa cum se întâmplă cu timpul în fața televizorului sau a internetului). E mai bine să dăm prioritate

activităților ce permit cultivarea relațiilor de prietenie și a celor activități ce îi atrag în mod spontan (cum ar fi sportul, excursiile, jocul cu alți copii, etc.)

A SE JUCA PENTRU A CREȘTE

Oricum, dintre toate activitățile care se pot face în timpul liber, există una pe care copiii, și nu doar ei, o preferă - jocul.

Pare firesc, deoarece jocul este asociat cu fericirea, cu un loc unde timpul nu devine greoi, cu trăirea admirației și neașteptatului. În timpul jocului, persoanele își arată fața cea mai intimă: se implică cu toată ființa lor, poate, uneori, mai mult decât în alte sarcini.

Jocul este, înainte de toate, un fel de probă despre cum va fi viața: este un mod de a învăța cum să folosim energiile de care dispunem, e o apreciere a capacităților, o apreciere

despre ceea ce putem realiza. Chiar și animalele se joacă, dar mai puțin decât omul, tocmai pentru faptul că învățatul său se stabilizează.

Persoanele se joacă de-a lungul întregii vieți, deoarece pot crește, ca persoană, neexistând limită de vârstă.

Natura umană se folosește de joc pentru a se dezvolta și a se maturiza. Prin joc, copiii învață să interpreteze cunoștințele, să-și încerce forțele într-o competiție și să-și integreze aspectele personalității lor: jocul este o continuă provocare.

Experimentează reguli, pe care, pentru a juca bine, trebuie să și le asume; își marchează niște obiective și exersează înfruntarea eșecurilor. Nu există joc fără să existe responsabilitate, astfel încât jocul are o valoare etică, ajutându-ne să fim persoane (sau: subiecte) morale.

De aceea este firesc să ne jucăm cu ceilalți, să ne jucăm în societate. Este atât de bine clădit acest aspect social, încât până și atunci când copiii se joacă singuri tind să-și construiască scene fantastice, povești, alte personaje cu care să dialogheze și cu care să relaționeze. În timpul jocului, copiii învață să se cunoască și să-i cunoască pe ceilalți; simt acea bucurie de a fi și de a se simți bine lângă ceilalți; asimilează și imită rolurile adulților.

Învățăm să ne jucăm, în primul rând, în familie. A trăi înseamnă a se juca: dar a trăi mai înseamnă și a coopera, a ajuta, a conviețui. E dificil să înțelegem cum se pot îmbina cele două aspecte – a concura și a conviețui – în afara instituției familiale. Jocul este una dintre probele elementare ce ne învață să socializăm.

În mare parte, semnificația pedagogică a jocului este faptul că leagă sentimentele de acțiune. De aceea, foarte puține lucruri unesc, într-un mod atât de imediat, părinții și copii. Așa cum spunea și Sfântul Josemaría, părinții trebuie să știe să fie prietenii copiilor lor, dăruindu-le din timpul lor. Bineînțeles că pe măsură ce copiii crescă vor trebui să se adapteze.

Asta înseamnă că interesul părinților pentru timpul liber al copiilor va adopta alte forme. Îi pot lăsa de exemplu să-și aducă prietenii acasă, sau să asiste la competiții sportive la care ei participă... Inițiative prin care le vor permite să le cunoască prietenii și familiile acestora fără să dea impresia greșită că vor să-i controleze sau că nu au încredere în ei.

Există și posibilitatea ca mai mulți părinți să creeze ambiente ludice în

care se pot organiza activități de divertisment sănătoase iar activitățile să se desfășoare ținând cont de formarea integrală a participanților. Sfântul Josemaría a promovat foarte multe inițiative unde copiii se pot juca și în același timp percepe demnitatea lor ca și copii ai lui Dumnezeu, preocupându-se și de ceilalți: locuri unde pot fi ajutați să-și dea seama că există un timp pentru fiecare lucru și un lucru pentru fiecare bucată de timp, și că la toate vârstele – chiar și la cei mici – se poate căuta sfințenia, lăsând o amprentă în persoanele din jurul lor.

Folosind o expresie a lui Paul al VI-lea, foarte iubită de Ioan Paul al II-lea, am putea spune că cluburile de tineri sunt locul unde îi învață să fie „experți în umanitate”; de aceea ar fi o mare greșeală să ne gândim la ei doar prin prisma rezultatelor academice sau sportive la care ajung.

A SE JUCA PENTRU A TRĂI

În greacă, educație (paideia) și joc (paidiá) sunt termeni din același câmp semantic. Deoarece, învățând să ne jucăm căpătăm în același timp o atitudine utilă pentru a ne descurca în viață.

Chiar dacă pare paradoxal, nu doar copiii au nevoie de joc. Am putea spune că omul cu cât înaintează în vârstă cu atât are mai mare nevoie de joc. Toții am cunoscut persoane pe care bătrânețea i-a derutat: descoperă că nu mai au forțele dinainte și cred că nu mai pot înfrunta provocările vieții.

O atitudine, pe care o putem întâlni și la mulți tineri, fiind niște bătrâni prematuri, care nu au acea flexibilitate necesară de a înfrunta situații noi.

În schimb, poate că ne-am întâlnit cu persoane în vârstă care încă își

păstrează spiritul tânăr: au capacitatea de a se bucura, de a reîncepe, de a înfrunta fiecare zi ca și cum ar fi prima. Și asta chiar dacă uneori au probleme fizice destul de mari.

Aceste cazuri arată că, pe măsură ce crește, omul, este din ce în ce mai interesat să-și înfrunte viața cu un anumit simț ludic. Pentru că cine s-a jucat știe să relaționeze împlinirile – succese sau eșecuri – și să descopere valoarea jocului în sine; cunoaște satisfacția pe care o dă încercarea de a găsi noi soluții pentru a câștiga; evită mediocritatea găsirii rezultatului, stricând astfel întreaga distracție. Dispoziții care se pot aplica lucrurilor „serioase” din viața, sarcinilor cotidiene, situațiilor noi care, luate pe alt plan, ar putea să provoace o descurajare sau un sentiment de neputință.

Munca și jocul trebuie făcute fiecare la timpul lui: dar atitudinea pe care trebuie să o avem față de amândouă nu trebuie să fie foarte diferită, deoarece aceeași persoană muncește și se joacă.

Lucrurile omenești sunt efemere, de aceea nu trebuie să le luăm foarte tare în serios. Valoarea lor cea mai mare – așa cum ne-a învățat Sfântul Josemaría – stă în faptul că în ele ne așteaptă Dumnezeu. Viața în sine nu mai are sens atunci când facem lucrurile din iubire pentru El.... sau mai bine de atât: pe măsură ce facem lucrurile cu El.

Seriozitatea vieții consistă în faptul că nu putem lua în glumă harul pe care Dumnezeu ni-l da, nici posibilitățile pe care ni le oferă. Deși, într-un fel și Domnul se servește de har ca să glumească cu omul: ***El scrie foarte bine cu piciorul unei***

mese, spunea Sfântul Josemaría Escrivá.

Doar relația cu Dumnezeu e capabilă să dea stabilitate și sens vieții și tuturor lucrurilor omenești. Filosoful Platon a intuit acest mare adevăr:

Este necesar să luăm lucrurile serioase în serios, dar nu și pe cele care nu sunt. Și doar divinitatea este demnă de tot binecuvântata seriozitate, în timp ce oamenii sunt jucării inventate de ea; și acest lucru este cel mai frumos care există în noi; prin urmare, trebuie să acceptăm această misiune, și fiecare om trebuie să-și petreacă viața jucând cât mai multe jocuri frumoase.

Jocurile cele mai frumoase sunt „jocurile” Domnului. Fiecare trebuie să-și dea seama într-un mod liber că este o jucărie divină, chemată să se joace cu Creatorul. Și de mână cu El să facem față tuturor activităților, cu

încrederea și spiritul sportiv al unui copil care se joacă cu Tatăl lui.

Astfel, toate lucrurile vor ieși mai devreme, mai repede și mai bine; vom ști să ne suprapunem eșecurilor aparente, deoarece cel mai important lucru – a fi jucat cu Dumnezeu – a fost făcut, și întotdeauna vor exista alte aventuri care ne așteaptă. Sfânta Scriptură ne prezintă Înțelepciunea Divină proiectând lângă El, încântându-L zi de zi, acționând în fața Lui, jucându-se cu orbita pământului și se binedispunea cu fii lui Adam (5): Dumnezeu, care se joacă creând, ne învață să trăim în veselie, siguri, încrezători că vom primi – poate fără să ne așteptăm – darul la care am visat, deoarece totul este spre binele celor care-L iubesc pe Domnul, a celor care sunt chemați după planul Său (6).

J. M. Martín și J. Verdia

[1] Ioan Paul al II-lea, Exhort. apost. Familiaris consortio, 22-XI-1981, n. 76;

[2] Ioan Paul al II-lea, VI Simpozion Conferinței Episcopale Europene, 11-X-1985, n. 13;

[3] Sf. Josemaría Escrivá, Prietenii lui Dumnezeu, n. 117;

[4] Platon, Legile, 804d;

[5] Prov. 8, 30-31;

[6] Rom. 8, 28.

.....

pdf | document generat automat din
<https://opusdei.org/ro-ro/article/a-se-juca-pentru-a-trai-agrement-si-timp-liber-1/> (22.02.2026)